

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Disputatio VIII. De Proprio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

rentiæ subalternæ seu genericæ sint veræ differentiæ. Nam id constabat manifeste per hoc, quod prædicetur per modum determinantis & æquantis: & sicut cognoscitur differentia infima esse differentia, quia sic prædicatur, quamvis non addebatur in descriptione præmissa quod differentia etiam prædicetur de pluribus differentiis numero; ita cognoscitur idem de differentia subalternâ, quamvis non adderetur illa particula.

65. *Tertio*: si quis definiret animal esse viuens sensitivum, etiam si illud sensitivum esset rationale, male sine dubio definirer ipsi, quia impertinenter adderetur ultima particula, tunc quia sine illa esset sufficienter descriptum per reliquâ partem: tunc quia non potius deberet illa particula addi quâ altera, nimirum etiam si illud sensitivum esset irrationale; ergo male describitur à pari differentia esse prædicabile in quale quid de pluribus, etiam si illa plura sint distincta specie; tunc quia sufficienter describebatur sine ultima particula, tunc quia illa non potius adhiberi debuit quam altera, nimirum etiam si illa plura sint distincta numero.

Quarto impugnatur, quia ly & licet quandoque significet idem quod etiam, nunquam tamen significat idem quod etiam si: sed significando etiam, prædicta definitio est manifeste mala, neque enim verum est quod differentia infima sit prædicabilis de pluribus, etiam specie differentiis.

Confirmatur hoc: illa definitio non est bona, quæ non potest vere & utiliter prædicari de quocumque contento sub definito: sed de differentia infima non potest vere prædicari quod sit prædicabilis de pluribus etiam specie differentiis, ut patet, nec potest de ea utiliter prædicari quod sit prædicabilis de pluribus, etiam si specie differant, imo eo ipso quo sic esset prædicabilis, amitteret rationem differentia infima: ergo quomodocumque intelligatur ly &, descriptio prædicta non erit bona & adæquata omni differentie.

Et si quæras, cur addebatur? *Respondeo* ad denotandum quod illa plura, de quibus esset prædicabilis differentia ibi descripta, essent distinctæ species, satis enim eleganter additur ly & pro quidem, ita ut sensus illius definitionis sit quod differentia sit prædicabilis de pluribus, & quidem talibus quæ differant specie, nec aliud denotat ly & in prædicta definitione, nec addebatur ad necessitatem sensus, sed potius ad elegantiam modi loquendi.

66. *Obiicies*: sic intellecta definitio esset mala: sed hoc præiudicat authoritati Porphyrii, quæ quam commode fieri potest, sed in hoc tractatu conferenda.

Respondeo concedendo maiorem, si intelligatur differentia ut sic, aut omnis differentia definiri; negando vero illam, si dicatur solum definiri differentia subalternâ. Ad maiorem dico non posse commode explicari definitionem sic, ut conveniat omni differentia, & si omnem voluit, aut debuit definire Porphyrius, non satisfacit suo muneri, nec est necesse eius auctoritatem tantopere defendere, ut non dicatur in aliquo defecisse, quod si voluit solas subalternas definire, non est contra auctoritatem ipsius, imo est pro illa, quod prædicta definitio non competat infimis. Valde autem verisimile est quod solas subalternas definire voluerit, quia verisimile est fuisse illum in eorum sententia, qui negabant dari infimas incompletas & simplices, conformiter ad quam doctrinam optima esset prædicta descriptio.

CONCLUSIO II.

67. *Bene definitur differentia ut sic esse, quæ prædicatur de pluribus in quale quid; & differentia infima esse, quæ sic prædicatur de pluribus differentiis numero tantum; & differentia subalternâ, quæ sic prædicatur de pluribus differentiis specie.* Hæc est communis cum secunda sententia, nec credo negari posse ab authoribus primæ sententiæ.

Pater autem, quia prædictæ definitiones seu descriptiones conveniunt omnibus, & solis absque obscuritate aut superfluitate, nec aliquid opponi potest vilius momenti. An autem differentia infima & subalternâ sint distinctæ species prædicabilia, diximus sensum nostrum supra disp. 4. num. 111.

68. *Obiicies*: Differentia nequit definiti: ergo non bene definitur prædicto modo. Probatur antecedens, quia quod definitur, debet constare genere & differentia: differentia

nequit constare genere & differentia, quia aliàs daretur processus in infinitum; nam qua ratione una differentia constaret genere, & differentia, illa differentia, qua constaret, deberet vicissim constare alia differentia, & illa alia altera, & sic in infinitum.

Respondent ad hoc communiter negando antecedens, & distinguendo minorem probationis: differentia primò intentionaliter, conceditur, secundò intentionaliter, negatur: hic autem diffinitur differentia secundo intentionaliter non primò intentionaliter.

Contra, quia quamvis non definiatur aut describatur hac definitione differentia primò intentionaliter accepta, definita tamen est aut descripta supra, & potest sine dubio describi: ergo salvandum est, quomodo possit definiti, vel quomodo possit constare alia differentia.

69. *Respondeo ergo aliter* etiam negando antecedens, loquendo de quacumque differentia, siue primo siue secundo intentionaliter accepta, omnis enim differentia potest definiti aut describi. Et si dicatur, quod differentia primò intentionaliter non possit proprie definiti, licet possit aliquo modo describi, pariter posset dici idem de differentia secundo intentionaliter accepta. Ad probationem autem dico, quod differentia ut sic, quæ per se primò hic definitur, constet alia differentia particulari, nimirum formalitate illa, secundum quam competit ipsi esse prædicabile in quale quid de pluribus illa autem alia differentia particularis est irresolubilis in plures conceptus, sicut rationalitas, & est differentia, non tamen illa, quæ hic per se primò definitur, sed individuum, vel species eius, nec debet constare alia differentia, sed se ipsa differt ab omnibus, sicut rationalitas.

DISPUTATIO VIII.

DE PROPRIO.

MT exactius declararet Porphyrius, Proprii, quod est quantum prædicabile, naturam, quatuor eius acceptationes proponit. Dicit ergo quod capiatur *Primo* pro eo, quod solis individuis vnius speciei convenit, licet non omnibus, ut esse medicum convenit hominibus. *Secundo* pro eo, quod omnibus individuis vnius speciei competit, sed non solis, ut esse bipedem, quod omnibus hominibus connaturaliter, & si sunt in statu suo completo integraliter, convenit, sed non solis, quandoquidem conveniat etiam aubus. *Tertio*, pro eo, quod omnibus & solis individuis vnius speciei convenit, sed non semper, ut ridere; nullus est enim hominum, qui non aliquando rideat si vivat præsertim longo tempore in conversatione & connaturali suo statu; & nullus homo semper ridet, nec aliquid aliud individuum vilius alterius speciei proprie ridet, licet prout dicatur metaphorice & improprie ridere. *Quarto* pro eo, quod omnibus & solis vnius speciei individuis, & etiam semper convenit, ut esse risibile competit hominibus.

QVÆSTIO I.

Quodnam Proprium est quantum prædicabile.

2. **E**X quatuor Propriis, quæ proposuit Porphyrius, quæritur hic quodnam ad quantum prædicabile spectat. Circa quod *Lonanenses, Conimbricenses, Canterus, Murcia, Hurtadus* hic existimant, omnia prædicta quatuor propria esse spectantia ad quantum prædicabile; *Fonseca* 3: *Met. cap. 28.* putat secundum & quantum ad illud pertinere; alii tertium & quantum.

Communior vero sententia cum *Averroë, Occamo, Caetano, Soto, Toletis, Aversis, & Complutensibus* hic tenet, solum proprium quarto modo esse quantum prædicabile; reliqua verò propria vere pertinere ad Accidens, quod est quantum prædicabile.

CONCLUSIO.

3. *Solum Proprium quarto modo est quantum prædicabile.* Hæc est communior, & probatur, quia solum

Respon-
sio
communis

Definitio
bona differ-
entia ut
sic.

Solum Pro-
prium quarto
modo
est quantum
prædicabile.

hoc proprium habet modum inexistendi pluribus, & prædicandi de pluribus distinctum à modo inexistendi & prædicandi reliquorum vniuersalium & prædicabilium: ergo solum illud proprium est quartum prædicabile. Consequentia patet, quia quartum prædicabile debet habere modum inexistendi pluribus, & prædicandi de pluribus distinctum à cæteris vniuersalibus & prædicabilibus. Antecedens dicitur duo, & quod proprium quarto modo habeat distinctum modum inexistendi & prædicandi, & quod nullum aliud proprium hoc habeat. Primum patet tum quia nullum proprium potius debet spectare ad quartum prædicabile; tum quia illud proprium debet spectare ad aliquod prædicabile: sed ad nullum potius quam ad quartum: ergo. Probatur secundum, discurrendo per singula alia propria. Et quidem quod primum proprium non habeat modum prædicandi aut inexistendi distinctum ab accidente, patet, quia sine dubio esse medicum, seu habere scientiam medendi, tam est accidens homini, quam esse album, potest enim adesse & abesse illi absque subiecti corruptione; quæ est definitio accidentis quinti prædicabilis: ergo non habet modum inexistendi distinctum à quinto prædicabili.

4. Dicitur, esse medicum posse capi dupliciter, primo actualiter prout dicitur actualem aut habitalem scientiam, à qua dicitur quis esse medicus actualiter; & hoc modo sumptum non erit quartum, sed quintum prædicabile propter rationem iam dictam. Secundo prout dicitur aptitudinem & capacitatem, quam habent homines soli ad acquirendam scientiam illam actualem & habitalem medendi; & hoc modo non est accidens homini, sed vere proprietas eius, & hoc modo intelligendum est esse medicum, ut est exemplum proprii primo modo.

Contra primum, quia non debet intelligi illud proprium in hoc secundo sensu, sed in primo: ergo proprium primo modo in sensu, in quo debet intelligi, non est quartum prædicabile. Probatur antecedens, quia eodem modo debet intelligi esse medicum seu grammaticum, quod est proprium primo modo, quo intelligendum est ridere, quod est proprium tertio modo: sed ridere debet intelligi actualiter non aptitudinaliter, aliàs conueniret cum proprio quarto modo, idem enim esset ridere ac esse risibile: ergo esse medicum intelligi debet actualiter & non aptitudinaliter.

5. Contra secundum: si loquaris de aptitudine & capacitatem, secundum quam potest homo acquirere sibi illam scientiam, quæ capacitas identificatur homini, & est annexa naturæ ipsius, illi capacitati non conuenit descriptio proprii primo modo, quia conuenit omni homini; proprium autem primo modo non conuenit omni: imo illi capacitati conuenit descriptio proprii quarto modo, quia illa capacitas omni, & soli, & semper conuenit: ergo falsum est quod esse medicum, ut est exemplum proprii primo modo, capiatur sic. Quod si intelligas per capacitatem, & aptitudinem acquirendi scientiam medendi illam inclinationem naturalem, quam habent aliqui ad medicinam, sicut alii habent ad poesim, alii ad musicam, alii ad alias res, illa quidem capacitas non est proprium quarto modo, quia non conuenit omni homini, nec emanat ab essentia eius, est tamen propriissimum accidens de prædicamento qualitatibus, & vere conuenit illi definitio accidentis quinti prædicabilis, quia potest adesse & abesse absque subiecti corruptione, ut patet; ergo non habet distinctum modum inexistendi & prædicandi ab accidente, quinto prædicabili; & consequenter proprium primo modo non spectat ad quartum prædicabile.

Proprium
secundo
modo non
est quartum
prædicabi-
lis.

6. Probatur idem de proprio secundo modo, quia albedo, quamuis competat omni homini, & non soli, quando quidem nullus sit homo, qui non sit albus secundum aliquam saltem partem, tamen secundum omnes est accidens hominis, & pertinet ad quintum prædicabile; sed competit ipsi definitio proprii secundo modo: ergo proprium secundo modo potest esse accidens quinti prædicabilis etiam respectu hominis, respectu cuius est proprium secundo modo, & consequenter non habet proprium secundo modo modum inexistendi & prædicandi

distinctæ rationis ab accidente quinti prædicabilis.

Præterea, esse bipedem potest adesse & abesse homini: ergo est accidens quinti prædicabilis respectu ipsius; sed esse bipedem est proprium secundo modo: ergo proprium secundo modo est accidens quinti prædicabilis, & consequenter non habet prædicabilitatem distinctæ rationis à prædicabilitate quinti prædicabilis.

Et si dicas, esse bipedem intelligendum non actualiter, sed aptitudinaliter.

Contra primum, quia non debet sic intelligi, sicut nec esse medicum, quod est proprium hominis primo modo, nec ridere, quod est proprium ipsius tertio modo.

Contra secundum, quia illa aptitudo ad habendum duos pedes, si conueniat homini, & aliis animalibus bipedibus, erit proprium quarto modo, ergo esse bipedem non intelligitur sic. Probatur antecedens, quia si aliquid impeditur, maxime quod conueniret aliis animalibus ab homine: sed hoc non impedit, quia dantur propria subalterna quarto modo, quæ non conueniunt soli indidius vilius vnius speciei infimæ: ergo quamuis capacitas, seu exigentia duorum pedum non solis hominibus conueniret, posset tamen esse proprium quarto modo, non quidem respectu speciei humanæ, sed respectu alicuius alterius speciei subalterne, ut postea magis apparebit.

Contra tertium, quia habere duos pedes non videtur esse prædicatum accidentale respectu hominis, sed prædicatum essentiale integrale; sicut habere animam est prædicatum essentiale physicum ipsius: ergo non est prædicatum quarti prædicabilis, nec quinti, sed potius reduci debet ad aliquod prædicabile ex tribus primis.

7. Probatur denique idem de proprio tertio modo ex dictis, quia ridere actualiter est accidens omni homini, sicut intelligere cum dependentia ad phantasmata, & ridere aptitudinaliter est proprium quarto modo hominis: ergo ridere, quod est tertium prædicabile, non habet modum distinctum prædicandi & inexistendi ab accidente quinti prædicabilis.

Complures hic quæstione prima probant hanc conclusionem ex D. Thoma hoc modo: illud solum est vere & simpliciter proprium, quod dimanat à principiis essentialibus, & cum eis habet naturalem & necessariam connexionem: sed hoc conuenit soli proprio quarto modo: ergo illud solum est proprium vere, & simpliciter, & consequenter illud solum debet pertinere ad quartum prædicabile. Hanc ultimam consequentiam non addunt ipsi; sed sine dubio eam subintelligunt, nisi enim valeret hæc consequentia, quamuis prima consequentia esset optima, non sufficeret ad propositum, hoc est ad ostendendum quod solum proprium quarto modo spectat ad quartum prædicabile.

Confirmant, quia tria prima propria non dimanant à principiis essentialibus: ergo non sunt spectantia ad quartum prædicabile.

8. Hæc probatio ex se non sufficit: Responderi enim potest distinguendo maiorem: vere & simpliciter proprium, hoc est habens veram rationem proprii, quod est quartum prædicabile, nego maiorem; vere & simpliciter proprium, id est magis proprie spectans ad essentiam rei, cuius dicitur proprium, aut magis connexum cum illa, concedo maiorem; distinguo etiam minorem: esse simpliciter proprium, id est magis connexum cum essentia, soli proprio quarto modo competit, concedo minorem: esse simpliciter proprium, id est simpliciter participans rationem quarti prædicabilis, nego minorem. Et similiter distinguo primum consequens & nego secundam consequentiam.

Ad confirmationem nego consequentiam. Itaque oportet, ut hæc probatio valeret, ostendere quod nihil posset participare rationem proprii ut sic, quod est quartum prædicabile, præter illud, quod dimanat ab essentia rei, & habet necessariam connexionem cum illa.

9. Obiicitur: Tria prima propria respiciunt aliquo peculiari modo illa, respectu quorum dicuntur propria, quo accidens quinti prædicabilis non respicit illa, respectu quorum dicitur accidens: ergo illa tria propria sunt prædicabilia distincta ab accidente: sed non spectant ad aliud prædicabile quam ad quartum: ergo spectant ad quartum.

Proba

Probaturs antecedens, quia proprium primo modo respicit illa sub formalitate solius, ita ut sola talia indiuidua, sed non omnia efficere possit. Proprium secundo modo respicit illa omnia & aliqua alia. Proprium tertio modo respicit omnia & sola, sed non semper, sed accidens quinti prædicabilis respicit inferiora per modum alicuius, quod possit ipsis abesse & adesse; ergo alio modo respiciunt tria prima propria sua inferiora quâ accedens respicit sua.

Respondent ad hoc Complutenses quod licet antecedens sit verum, inde tamen non sequitur, quod habeant rationem proprii simpliciter, sed secundum quid; aut quod pertineant ad quartum prædicabile alio modo, quam reductiue.

10. Hac responsio non placet, quia reuera dat aduersariis totum quod intendunt, iis enim sufficit quod tria priora propria habeant diuersam prædicabilitatem à prædicabilitate quinti prædicabilis, & trium priorum prædicabilium, quod concedit hæc responsio. Deinde si semel concedatur quod aliquo modo spectent illa tria propria ad quartum prædicabile, non poterit ostendi ratio, cur non pertineant directe, sed solum reductiue; & ratio quam assignant Complutenses (supposito quod reductiue pertineant ad hoc prædicabile) est petitio principij, nimirum quod ad veram rationem proprii directe pertinentis ad hoc prædicabile requiratur necessaria emanatio ab essentia, & conuertibilitas cum ipsa, hoc enim est quod manet in controversia.

Confirmatur hoc, quia illa tria propria prima spectant directe ad aliquod prædicabile ex quinque, de quibus hic agimus, sed non ad aliud quam ad quartum vel quintum; si ad quartum, ergo non reductiue ad illud spectant; si ad quintum, ergo etiam non spectant reductiue ad quartum, quia quod directe spectat ad vnum prædicabile, non debet indirecte spectare ad aliud, sicut quod directe ponitur in vno prædicamento non ponitur indirecte in alio.

11. Dices cum Ioanne & S. Thoma non esse inconueniens, illud, quod simpliciter spectat ad vnum prædicabile, spectare secundum quid ad aliud, sicut rationale respectu Petri & Pauli habet rationem differentie, & respectu huius aut illius rationalis habet rationem speciei.

Contra, quia rationale, ut respicit Petrum & Paulum tanquam differentia, directissime pertinet ad tertium prædicabile, & ut respicit hoc & illud rationale, spectat directissime ad secundum prædicabile non minus quam natura humana: ergo non habetur ex hoc exemplo, illud, quod spectat directe ad vnum prædicabile, spectare posse indirecte ad aliud prædicabile, sed potius quod spectare possit directe ad illud.

Contra secundo, quia aliud est quidd vnum & idem possit secundum diuersas rationes spectare ad diuersa prædicabilia, quod non nego, & conuincitur illo exemplo de rationali aliisque plurimis; aliud vero, quod aliquid, ut comparatur ad eadem, possit spectare, aut directe ad plura prædicabilia, aut indirecte ad vnum, & directe ad aliud, quod negatur in confirmatione præmissa. Vnde si prima tria propria, ut respiciunt illa, respectu quorum dicuntur propria, directe pertinent ad quintum prædicabile, non debent, quatenus illa ipsa respiciunt, dici spectare indirecte ad quartum prædicabile aut vllum aliud.

Respondet ergo aliter ad obiectionem distinguendo antecedens: aliquo peculiari modo, qui extrahat ipsos à ratione quinti prædicabilis, nego; qui non extrahat, transeat antecedens, & nego consequentiam. Ad probationem antecedentis concedo, quod illa tria propria respiciunt sua inferiora sub illa ratione, sed nego, quod illa ratio tollat quo minus illa ipsa respiciant ut accedens quinti prædicabilis; & nego, quod accedens quinti prædicabilis ita respiciat per modum potentis abesse & adesse, ut excludat, quod respiciat illa aut ut sola, aut ut non sola.

QVÆSTIO II.

Quid sit Proprium quod est quartum prædicabile.

12. Porphyrius definitur proprium quarto modo, quod solum est quartum prædicabile, ut patet ex dictis, esse quod accidit soli alicui speciei, & omni, ac semper: Aristoteles autem 1. Top. capit. 4. dicit proprium esse, quod

non indicat esse rei, soli autem inest, & conuersim prædicatur. Hæc duæ descriptiones in re conueniunt, nam quod dicitur in secunda proprium non indicare esse rei, hoc est non esse prædicatum essentiale rei, cui conuenit, significatur in prima per ly *accidit*, hoc est, est extra essentiam rei. Et quod dicitur in prima, quod soli speciei & omni & semper conueniat, significatur in secunda, dum dicitur, quod soli inest, ac quod conuersim prædicatur, hoc est quod de quocumque potest prædicari illa species, cui soli inest; de eodem prædicatur proprium, & de quocumque prædicatur proprium, de eodem prædicatur illa species; quod non posset esse verum, nisi soli illi speciei ac omni indiuiduo eius semper conueniret.

Quæritur ergo hic, an bene definiatur proprium his definitionibus; quæ difficultas potest esse tam de proprio metaphysico, hoc est de illa formalitate, quæ vere inest rei, & denominatur vniuersale, & est prædicabile, quantum de proprio logico, hoc est de illa ipsa formalitate, ut est vniuersale seu prædicabile formaliter.

CONCLUSIO.

13. Prædictæ definitiones sunt bonæ, & possunt applicari proprio tam primo quam secundo intentionaliter accepto: clarius tamen definiatur proprium secundo intentionaliter acceptum, dicendo quod esset illud, quod posset prædicari de multis in quale, tanquam aliquid ipsis conueniens non essentialiter, sed necessario tamen. Hæc conclusio est in re communis, & probatur prima pars, quod scilicet illæ definitiones sint bonæ, quia declarant naturam quarti prædicabilis, ut distinguitur à cæteris vniuersalibus, ut patet ex dictis inter explicandam conuenientiam earum. *Secunda pars patet*, quia si intelligatur per *accidit*, quod conueniat seu inest omnibus ac solis illis, quibus inest species, cui per se primo conuenit per modum alicuius, quod non est de essentia, habet tamen necessariam connexionem cum essentia ita, ut ubique ipsam comitetur, declarat bene naturam proprii metaphysici & primo intentionaliter accepti, potest autem sine dubio illo modo explicari ly *accidit*: ergo possunt accommodari proprio metaphysico.

Rursus, si intelligatur per ly *accidit* quod accidentaliter prædicetur, hoc est per modum alicuius prædicati non essentialis, sed necessario tamen conuenientis omnibus, quibus conuenit species, à qua emanat, declarat naturam proprii logici, seu secundo intentionaliter accepti, & potest etiam id intelligi per ly *accidit*: ergo possunt illas definitiones accommodari proprio logico.

Tertia denique pars patet, quia tollitur æquiuocatio, quæ est in ly *accidit*, seu conuenit, quod potest accipi sic ut possit accommodari proprio metaphysico & logico, & expresse ponitur prædicabilitas peculiaris, quâ habet proprium logicum, & per quam distinguitur à cæteris prædicabilibus: ergo clarius est illa descriptio, quam alia illarum descriptiones. Ut autem pateat, quod hæc descriptio clarius sit etiam bona, & ut exactius cognoscamus naturam quarti prædicabilis, declaranda est vterius per singulas partes. Dicitur ergo, quod Proprium sit *prædicabile de multis*, in quo tanquam in genere conuenit cum cæteris vniuersalibus logicis. Dicitur *in quale*, per quod distinguitur à genere & specie. Dicitur *tanquam aliquid non essentialiter*, per quod distinguitur à differentia, quæ prædicatur in quale quid, hoc est tanquam aliquid determinatum essentialiter. Dicitur *necessary tamen conueniens*, ut distingatur ab accidente, quod prædicatur in quale non essentialiter, nec etiam necessario.

15. Circa vero hanc particulam est difficultas non levis, de qua necessitate fiat hic mentio, an de necessitate simpliciter, etiam in ordine ad potentiam absolutam, ita ut sit tam necessaria connexio proprietatis pertinentis ad quartum prædicabile cum suo subiecto, seu cum illa essentia, cum qua est conuertibilis, ut nec de potentia absoluta possit reperiri sine illa, nec è contra illa sine proprietate; an vero sufficiat necessitas naturalis exigentia sic, ut connaturaliter petat illa essentia habere illam proprietatem taliter, ut non possit naturaliter nec de potentia ordinata ab inuicem separari.

Thomista communiter videntur exigere solam hanc ultimam necessitatem, & negare necessitatem priorem respectu vilius proprii; *Scotista* vero communiter videntur exigere priorem necessitatem. *Auersa* verò hic putat proprium, ut sic, non exigere determinatè vllam ex illis necessitatibus cum exclusione alterius, tener enim aliqua propria non esse realiter distincta à speciebus, quibus conueniunt, sed solum formaliter, & consequenter tenere debet, quod huiusmodi propria sint tam connexa, ut nec per Dei potentiam absolutam possint separari: & præterea tenent alia propria dari, quæ non habent talem identificationem aut necessitatem cum subiectis, ut nequeant de potentia Dei absoluta separari: & huiusmodi dicit esse, quantitatem respectu substantiæ materialis, quæ omni & soli tali substantiæ conuenit, & quidem non essentialiter, sed necessario tamen ita, ut naturaliter nulla quantitas possit esse absque substantia materiali, nec vlla substantia materialis absque quantitate. Pro determinatione huius difficultatis sic

CONCLUSIO II.

16. *Dantur aliqua proprietates quarto modo; quæ sunt realiter identificata speciebus, quarum sunt proprietates; & consequenter nequeunt separari de potentia absoluta.* Hæc est *Scotistarum* cum *Doctore* q. 30. *Vniuers.* quos sequitur *Auersa* hic.

*Probat*ur, quia aptitudo subiecti alicuius absoluti, v. g. substantiæ intellectualis ad intelligendum est proprietates ipsius; sed nec de potentia Dei absoluta potest ab ipsa separari: ergo realiter identificatur ipsi. *Probat*ur maior, quia non est prædicatum essentiale ipsi, nullus enim respectus potest esse de essentia absoluti; nec accidentale de quinto prædicabili, quia emanat ab illa essentia & est conuertibilis cum illa. *Probat*ur minor, quia Deus nequit facere, ut substantia talis non sit exigens intelligere ex natura sua intrinseca, sicut non potest facere, ut ignis non sit exigens calorem; & consequenter nequit facere, ut sit sine aptitudine ad intelligendum, quæ nihil aliud est, quam talis exigentia. *Rursus* nequit facere ut talis exigentia, seu aptitudo sit absque tali substantia, sicut nec potest facere ut vllus respectus sit absque suo fundamento propter essentialem dependentiam respectus à suo fundamento. *Probat*ur denique consequentia, quia, quæ separari nequeunt de potentia absoluta, identificantur, nisi vnum includatur intrinsece in altero, aut nisi vnum ut causa realiter producat alterum, aut nisi subiectentur in subiectis realiter distinctis: sed substantia intellectualis non includitur in essentia istius aptitudinis seu exigentiæ, nullum enim absolutum includitur intrinsece in respectivo, nec producit efficienter essentiam reali illam aptitudinem: nam aliàs posset impediri eius productio à Deo: Deus enim libere concurret cum quacumque causa creata efficiente per efficientiam veram & realem ac physicam, ita ut posset non concurrere, & si non concurreret, non esset causa illa secunda propter essentialem dependentiam omnis causæ actiue secundæ à Deo in essendo & operando; nec subiectantur in subiectis realiter distinctis: ergo si habeant necessariam connexionem, realiter identificantur.

17. *Confirmatur primò*, quia nullum est indicium separabilitatis aut distinctionis huiusmodi proprietatis à suis subiectis: ergo non debet asseri, propter commune axioma quod non sunt multiplicanda entia sine necessitate.

Confirmatur secundo, quia vnitatis, veritatis, & bonitatis sunt proprietates entis ut sic, secundum omnes, & tamen nequeunt, etià de potentia Dei absoluta, separari ab ente.

Confirmatur tertio, quia si substantia intellectualis posset esse etiam de potentia absoluta absque aptitudine ad intelligendum, aut homo absque aptitudine ad ridendum, daretur processus in infinitum, quod est absurdum: ergo non potest sic esse. *Probat*ur sequela antecedentis, quia si posset substantia intellectualis existere sine aptitudine ad intelligendum, aut homo sine risibilitate, tum potuissent recipere illas aptitudines, & haberent aptitudinem ad hoc magis quam haberet lapis: Quæro ergo de illa aptitudine, an possit esse separabilis: si dicatur quod sic, tunc habebitur alia aptitudo ad illam, & sic in infinitum; si di-

catur quod non; ergo habetur intentum, quod aliqua proprietas nequeat separari: & præterea qua ratione id diceretur de secunda illa aptitudine, dici deberet de prima, quia est eadem ratio: imò superflue poneretur illa secunda aptitudo.

18. *Dices*: ad aptitudinem illam primam non daretur in natura aliqua alia aptitudo formalis, sed tantum fundamentalis.

Contra, quia ideo dicitur homo habere aptitudinem formalem ad risum, quia potest esse sine risu & habere risum, & hoc ex exigentia connaturali suæ naturæ: ergo si potest esse sine illa aptitudine & cum illa, & hoc ex exigentia suæ naturæ, dicit aptitudinem formalem ad illam aptitudinem. Et sanè qua ratione diceretur non habere aptitudinem formalem, sed fundamentalem ad illam aptitudinem, posset dici non habere aptitudinem formalem ad ipsum risum, sed fundamentalem.

Dices, disparitatem esse quod aptitudo sit aptitudo, & quod ad aptitudinem non possit dari alia aptitudo formalis; risus vero non sit aptitudo, & consequenter quod ad ipsum possit dari alia aptitudo formalis.

Contra primò, quia si aptitudo posset separari à subiecto, non esset aptitudo.

Contra secundo, quia si potest aliquid realiter distinctum, & separabile recipi absque aptitudine formali per fundamentalem aptitudinem, non est vlla ratio, cur risus, quamvis non sit aptitudo, nequeat recipi absque aptitudine formali.

19. *Obiicit* Philosophum 7. *Met.* ubi dicit, quod substantia sit prius tempore, quam accidens: ergo potest esse sine accidente, & consequenter sine proprio.

Respondeo distinguendo maiorem: quam accidens quinti prædicabilis, vel accidens prædicamentale, quod scilicet, natum est inhærere, transeat, quam accidens illud, quod dicitur tale ex eo solo, quod sit extra essentiam rei, nego antecedens. Et similiter distinguo primum consequens, & nego ultimam consequentiam.

Obiicit secundo: causa distinguitur realiter à suo effectu, sed subiectum est causa passionis: ergo distinguuntur realiter ab illa, & consequenter vnum ex illis potest esse sine alio.

Respondeo distinguendo maiorem: causa propria & physica, concedo; causa impropria & metaphysica, nego: subiectum autem non est nisi causa impropria & metaphysica propriæ passionis.

Et si queratur, unde colligatur quod subiectum non sit causa propria & physica: *Respondeo* ex eo, quod non distinguuntur realiter, hoc autem colligo ex fundamentis conclusionis. Et si ulterius queratur quid sit causa physica & propria proprii. *Respondeo* esse illam, quæ est causa subiecti.

20. *Obiicit tertio*, Passio seu proprietas pertinet ad prædicamentum qualitatis, est enim tertia species ipsius: ergo distinguitur realiter à substantia: prædicamenta enim distinguuntur realiter.

Respondeo, passionem, quæ est proprietas substantiæ, non pertinere ad illud prædicamentum, nec esse tertiam speciem illius, de quo in prædicamento Qualitatis.

Obiicit ultimo: nihil virtualiter tale potest esse formaliter tale: sed essentia hominis est virtualiter risibilis: ergo non est formaliter risibilis, & consequenter risibilitas non est identificata ipsi realiter.

Respondeo, distinguendo maiorem: secundum eandem rationem, concedo; secundum diuersam, nego; & certe, sicut ignis est virtualiter calidus, quatenus potest producere calorem, & formaliter calidus, quatenus habet calorem productum in se; quare essentia hominis non posset dici virtualiter risibilis, ut esset principium, à quo risibilitas emanat, & formaliter risibilis, quatenus habet in se risibilitatem.

CONCLUSIO III.

21. *Probabile est omne proprium quarti prædicabilis esse sic necessario coniunctum subiecto, quod nequeat de potentia absoluta conservari absque subiecto, nec subiectum absque illo.* Hæc est conformis *Scotistis* & *Scoto*.

Datur aliqua proprietas realiter identificata subiectis.

Scoto supra, patetque vnica ratione sufficienti, quia ly *necessario* positum in definitione proprii, potest significare huiusmodi necessitatem absolutam; & conuertibilis prædicatio, quæ est inter essentiam & proprietatem seu propriam passionem, potest sic intelligi, vt non possit vlla ratione fieri aliter, quin de quocumque prædicari possit vnum, de eo possit prædicari alterum; & rursus quod dicitur Porphyrius in fine capitis de proprio quarto modo, quod emanet ex essentia rei, potest intelligi de emanatione metaphysica, & necessaria necessitate absoluta in ordine ad quamcumque potentiam. Si autem hæc hoc modo intelligantur, certum est quod omne proprium quarti prædicabilis sit necessario connexum cum suo subiecto necessitate absoluta in ordine ad quamcumque potentiam.

22. Quod autem possint probabiliter sic intelligi, probatur primo quia nihil est in contrarium; secundo, quia omnia illa, quæ sunt vere accidentia, potius ad quintum prædicabilem reduci debent, si possunt, quam aliqua ad quintum, aliqua ad quartum; sed propria realiter separabilia per diuinam potentiam sunt vere accidentia, & potentia adesse & abesse absque subiecti corruptione, ac vere ipsis inherenteria non minus, quam albedo parietis: ergo omnia illa ad quintum prædicabilem reduci possunt. Tercio, quia si propria aliqua quarti prædicabilis possent separari, & alia non possent, vix posset assignari aliqua vna ratio proprii vt sic, nam per ly *necessario* non significaretur aliquis vnus determinatus conceptus; explicari enim deberet sic, vt significaret vel necessitatem absolutam, vel necessitatem naturalem disiunctiue, neque ab vtraque necessitate videtur posse abstrahi aliqua vna determinata ratio, secundum quam proprium vt sic posset distingui ab accidente quinti prædicabilis & aliis prædicabilibus. Quarto, quia aliqua accidentia naturaliter inseparabilia, sed separabilia de potentia absoluta, spectant ad quintum prædicabile, ergo omnia accidentia sic inseparabilia ad ipsum reduci debent.

23. Confirmatur, quia non potest intelligi quomodo definitio accidentis assignata à Porphyrio, nimirum quod possit abesse absque subiecti corruptione, competat accidentibus vllis, & non possit competere proprio de potentia absoluta separabili: ergo si illa definitio competat alicui accidenti inseparabili, competit etiam proprio separabili, & consequenter proprio, separabile de potentia absoluta, erit quinti prædicabilis tam bene, quam vllum accidens naturaliter inseparabile. Probatur antecedens, quia illa accidentia inseparabilia eatenus possunt abesse absque subiecti corruptione, verbi gratia albedo respectu niuis, nigredo respectu corui, calor respectu ignis, vel quatenus supernaturaliter subiecta, quibus competit, possunt conservari sine ipsis, vel quatenus possunt intelligi subiecta illa quoad essentiam non intellectis illis accidentibus, vt eum *S. Thoma opusc. 4. c. 8.*, *Chalcidius*, *Sotus*, *Toletus* intelligunt, vel quatenus possunt intelligi illa subiecta cū oppositis accidentibus absque destructione suæ essentiae, vt sentit *Auerſa*; vel quatenus possunt intelligi cum non existentia istorum accidentium; vt idem etiam sentit; vel quia si supponeretur separatio talis accidentis, adhuc non sequeretur destructio subiecti quoad essentiam: sed omnibus his modis potest abesse proprium, diuina potentia separabile, absque subiecti corruptione, v. g. substantia materialis potest supernaturaliter conservari sine quantitate, & naturaliter intelligi non intellecta quantitate, & opposito quantitatis, si detur oppositum ipsius; & denique tam bene potest intelligi cum non existentia quantitatis, quam coruus potest intelligi cum non existentia nigredinis, & si poneretur absentia quantitatis, seu separatio eius à substantia materiali, non sequeretur destructio istius substantiæ magis, quam sequitur destructio corui ex suppositione quod separaretur eius nigredo; vnde de facto si conservaretur per diuinam potentiam substantia materialis absque quantitate, certum est quod non destrueretur.

24. Dices, non intelligi quod subiectum proprietatis destrueretur separata proprietate, materialiter loquendo,

hoc est secundum suam entitatem; sed si separaretur formaliter, hoc est, si separaretur ita, vt subiectum illam non exigeret.

Contra, quia si separaretur etiam nigredo corui ita, vt non exigeretur à coruo, similiter destrueretur essentia corui; aut certe non destrueretur essentia substantiæ materialis, si separaretur quantitas eius taliter, vt ipsam non exigeret.

Dices, separabilitatem accidentis inseparabilis absque subiecti corruptione consistere in hoc, quod non conueniat omni, aut quod non conueniat semper.

Contra, si hoc intelligeretur in definitione accidentis, dum dicitur quod possit abesse subiecto, non esset necessarium addere absque subiecti corruptione, sed sufficeret dicere quod esset aliquid extra essentiam competens alicui speciei, sed vel non soli, vel non omni etiam individuo vel non semper.

Præterea proprium de potentia absoluta separabile non conuenit semper omni individuo speciei, cum scilicet quando separaretur. Vltimus manifestum est, quod Porphyrius int. illexit absentiam eiusdem numero accidentis ita, vt omnis illa vna numero forma, quæ potest alicui subiecto abesse absque eius corruptione seu destructione, sit accidens, siue possit competere aliis subiectis secundum speciem, siue non possit.

Denique, si quantitas, verbi gratia, siue eadem numero, siue eadem specie cum quantitate substantiæ materialis posset competere etiam naturaliter aliis substantiis non materialibus, non propterea destrueretur eius essentia; cur enim destrueretur, si communicaretur etiam naturaliter quantitas Angelorum, quamuis enim aliquid subiectum conaturaliter exigit habere aliquam formam, tamen nunquam exigit vt aliud subiectum illam non exigit, nisi quatenus officeret ipsi, quod aliud subiectum illam haberet sed substantiæ materiali non officeret quod Angelus haberet quantitatem: ergo non potest exigere substantia materialis, vt Angelus non habeat quantitatem, & consequenter quamuis Angelus eam haberet, adhuc non destrueretur vlla ratione essentia substantiæ materialis.

25. Dices pro *Auerſa*: quantitas omni & soli & semper substantiæ materiali conuenit, & hoc ex exigentia eiusdem substantiæ: ergo quantitas respectu talis substantiæ erit proprietas, quandoquidem conueniat ipsi proprietatis definitioni.

Respondeo negando antecedens, quia de facto quantitas Eucharistica non conuenit substantiæ materiali vlli, ergo non prædicatur semper de substantia materiali; quod si prædicaretur etiam semper, adhuc hoc non sufficeret, sed deberet ita posse prædicari, vt de potentia absoluta non posset dari vlla substantia materialis absque quantitate.

Dices, illam semper prædicari posse naturaliter loquendo de omni & sola substantia materiali, & hoc sufficere ad proprium, ipsumque distinguere ab accidentibus inseparabilibus quinti prædicabilis, quia hæc conueniunt alijs quoad speciem v. g. nigredo conuenit alijs subiectis à coruo, & albedo alijs subiectis à niue.

Respondeo negando, quod id sufficiat: & licet distinguere per hoc ab accidentibus naturaliter separabilibus & inseparabilibus illis, quæ secundum speciem competere possent alijs subiectis, tamen hoc non tollit, quominus ratio accidentis, vt sic, possit ipsis competere, & consequenter non facit, vt spectent ad quartum prædicabile & non ad quintum, quia accidentia inseparabilia, potentia naturaliter competere alijs subiectis, & accidentia inseparabilia, quæ non possunt competere alijs subiectis, bene spectare possunt ad idem prædicabile.

Ex his patet, per ly *necessario conuenit*, positum in definitione proprii quarto modo, intelligi necessitatem simpliciter in ordine ac quamcumque potentiam; & consequenter manet explicata sufficienter tota definitio proprii approbata in prima conclusione. Contra quam,

26. Obiicit primo: calor dicitur proprietas ignis, sed tamen non soli igni competit; ergo male dicitur quod soli debeat competere.

Respondeo distinguendo maiorem: est proprietas eius metaphysica, quæ sola spectat ad hoc prædicabile quartum, nego; proprietas physica spectans ad quintum prædicabile concedo maiorem; & concessa minori, nego consequentiam.

Obiicies secundò: Dantur aliqua propria quarti prædicabilis, quæ non conueniunt soli speciei: ergo male definitur proprium esse, quod conuenit soli speciei. Probatur antecedens, quia aptitudo ad sentiendum est proprietas hominis; sed tamen aliis rebus conuenit, quam homini, ut brutis: ergo datur aliquid proprium, quod non conuenit soli speciei. Probatur maior, quia illa aptitudo non est nec genus, nec species, nec differentia vlla hominis vllius, nec accidens quinti prædicabilis, cum nequeat etiam de potentia Dei absoluta ab homine separari; ergo debet esse quarti prædicabilis.

27. *Respondeo* distinguendo antecedens, quæ non conueniunt soli speciei infimæ, concedo; quæ non conueniunt soli speciei infimæ vel subalternæ, vel cuiuscumque, à qua formaliter emanat, aut cui per se primò competit, nego antecedens; & concessa maiori ac minori probationis distinguo similiter consequens: quæ non conuenit soli speciei infimæ, concedo; quæ non conuenit soli speciei infimæ aut subalternæ, nego consequentiam. Itaque quando dicitur quod proprietas conueniat soli speciei, & omni indiuiduo eius, hoc omnino debet intelligi de specie illa seu ratione formali, ratione cuius conuenit proprietas indiuiduis, non verò de specie infima illorum indiuiduorum; verbi gratia sensitiuitas est proprietas Petri & Pauli, & conuenit ipsis præcise non ratione rationalitatis, nec quatenus homines sunt, sed quatenus sunt animalia, unde sensitiuitas non debet competere soli homini seu speciei humanæ, & indiuiduis eius omnibus ac solis, sed soli animali & omnibus eius ac solis indiuiduis ita, ut omne indiuiduum, quod est animal, sit necessario sensitiuum & nullum indiuiduum, quod non est animal, sit sensitiuum. Unde patet dari duo genera Propriorum, vnum eorum, quæ non sunt infimæ, aliud eorum quæ sunt infimæ.

28. *Et si queratur*, an sint distinctæ speciei in esse prædicabilis.

Respondendum conformiter ad resolutionem datam supra de differentia num. 15. probabile esse quod sint distinctæ a speciei.

Et si queratur rursus, in ordine ad quid constitutur proprium in esse vniuersalis & prædicabilis. *Respondetur* quod in ordine ad inferiora speciei illius, cui immediate competit, seu à qua immediate emanat; verbi gratia sensitiuitas constituitur in esse vniuersalis per ordinem ad omnia indiuidua animalis, & risibilitas in ordine ad omnia indiuidua hominis, quia debent esse aliqua plura & inferiora, in ordine ad quæ constitutur in esse talis, sed non sunt alia plura præter illa inferiora & indiuidua, respectu quorum possit habere rationem quarti prædicabilis.

29. *Confirmatur* per omnia, quæ dicta sunt de Differentia supra disput. 7. num. 22.

Dices: per ordinem ad illa proprium dicitur vniuersale, quibus est proprium: sed indiuiduis speciei est commune & non proprium: ergo non est vniuersale in ordine ad illa, sed potius ad speciem.

Respondet Auerſa hic scilicet. 3. negando minorem, dicit enim quod habeat rationem proprii per ordinem ad naturam seu speciem à qua profuit immediate, rationem vero vniuersalis in ordine ad inferiora illius speciei.

Sed responderi potest aliter, negando minorem, potest enim esse proprium & commune respectu eorumdem inferiorum, commune quidem, quatenus participatur ab omnibus simul cum natura specifica, proprium vero quatenus non participatur ab aliis, & necessario consequitur ipsa; & sicut differentia, licet sit communis inferioribus suæ speciei, est tamen differentia eorum non quidem qua differant inter se, sed qua differant ab aliis: ita proprium, licet sit commune omnibus inferioribus alicuius speciei, potest tamen esse cuiuslibet eorum proprium; non quidē quasi aliis indiuiduis eiusdem speciei non cōpeteret æque sed quod non competat vlli indiuiduo alterius speciei.

DISPUTATIO IX.

DE ACCIDENTE,

Quod est quintum Prædicabile.

ACCIDENTI S huius tres assignat definitiones seu descriptiones Porphyrius, quarum hæc est prima: *Accidens est quod potest adesse & abesse præter subiecti corruptionem*, ut calor se habet respectu corporis. Secunda: *Accidens est quod contingit eidem inesse & non inesse*. Tertia: *Accidens est quod neque est genus, nec differentia, nec proprium; inest autem subiecto*. Ex his definitionibus tertia, cuius sensus est, quod illud sit accidens quintum prædicabile, quod cum possit prædicari de pluribus, non est prædicabile de illis vllò modo ex illis, quibus quatuor prima prædicabilia possunt prædicari de pluribus, minus valet, quia quamuis hoc sit verissimum, & sufficientissime posset aliquis cognoscere, aliud prædicabile pertinere ad quintum prædicabile ex eo, quod videret illud non posse prædicari vllò ex illis modis; tamen non propterea sufficienter declaratur natura quinti prædicabilis per hæc descriptionem positum, sed solum negatiue; quia non ostenditur modus particularis prædicandi, qui competit quinto prædicabili, sed potius ostenduntur modi prædicandi, qui non competunt ipsi, & propterea ut quis cognosceret aliquid spectare ad quintum prædicabile, deberet, si aliam non haberet descriptionem quam hanc, percurrere modos prædicandi cæterorum prædicabilium, ut videat an aliquis ex illis ipsi conueniat. Quare communiter præferuntur duæ primæ definitiones, quæ in re conueniunt: unde solam primam particulariter hic examinabimus, quæ frequentius est in usu.

QVÆSTIO VNICA.

Virum bona sit prima Accidentis descriptio.

2. **S**uppono cum communi sententia prædictam descriptionem primam, qua dicitur: *Accidens esse quod possit abesse & adesse præter subiecti corruptionem*; posse accommodari accidenti tam primo, quam secundo intentionaliter sumpto; nam si intelligatur per *abesse & adesse*, quod possit realiter coniungi & separari cum illo, respectu cuius dicitur accidens, conuenit accidenti primo intentionaliter sumpto; & si intelligatur per *abesse & adesse*, quod possit prædicari contingenter de pluribus, hoc est tanquam aliquid, quod ipsis contingenter accidit, conuenit accidenti secundo intentionaliter sumpto: potest autem sine dubio utroque modo intelligi illa descriptio. Sed sane longe clarius describeretur accidens secundo intentionaliter sumptum, si diceretur esse: *quod potest prædicari de pluribus contingenter, seu non necessario*.

CONCLUSIO.

3. *Illā descriptio est bona*. Hæc est communis, & patet, quia conuenit omni & soli accidenti, & in ea abique superfluitate ostenditur positivè natura accidentis, prout distinguitur à cæteris vniuersalibus, constatque genere & differentia: nam per hoc quod dicatur conuenire posse subiecto, hoc est pluribus cum multiplicatione, de quibus affirmari possit, vere exprimitur ratio vniuersalis ut sic, quæ est genus, in quo conuenit cum cæteris vniuersalibus: & per hoc quod dicitur, quod ita conueniat illis pluribus, ut absque ipsorum destructione possit non conuenire ipsis, exprimitur eius differentia, qua differt à cæteris vniuersalibus: neque enim est vllum ex cæteris vniuersalibus, quod non necessario conuenit pluribus illis, quibus possunt inesse, & de quibus possunt prædicari, ita ut de potentia absoluta non possit fieri, maxime in nostra sententia, ut separaretur: nullum est autem accidens quinti prædicabilis, quod ita necessario conuenit illis pluribus, quibus accidit, quin de potentia absoluta possint esse illa plura absque illo. Et quamuis Porphyrius diuidat accidens quinti

An proprium sit species infima vniuersalis.

In ordine ad quid constitutur in esse vniuersalis.

Definitio prima accidentis potest accommodari metaphysico & logico.

Definitio prima accidentis est bona.